

NAȚIONAL ȘI EUROPEAN ÎN SPIRITUALITATEA CURȚII DOMNEȘTI A LUI CONSTANTIN BASARAB BRÂNCOVEANU

dr. Panait I. Panait

Lunga și fecunda domnie a lui Constantin Brâncoveanu (1688–1714) delimitează două etape de continuă devenire a Bucureștilor și a poporului român, cu un puternic accent de progres, spre modernism. Se poate afirma că de la înfăptuirea șederii în tron a lui Mihai Viteazul și până în primele luni ale anului 1716, în pofida vicisitudinilor de tot felul, societatea românească, în ansamblu, depășise moștenirea medievală, adaptându-se noilor relații și norme de viață nouă europeană.

Subliniem de la început că nici sec. al XVII-lea, inclusiv domniile lui Șerban Cantacuzino și Constantin Brâncoveanu, nu au marcat includerea statelor noastre în realitățile europene, acest proces fiind mult mai vechi. Pământul românesc, cu oamenii care l-au populat permanent, a fost de totdeauna, conform definițiilor științifice, european. În lucrările de specialitate naționale ca și în cele străine, prin termenul EUROPEAN se înțelege o realitate „care aparține Europei sau populației ei”¹ Numele bătrânului continent a fost scris de Herodot în cea de a IV-a carte a Istoriilor sale. Spațiul geografic definit prin cuvântul Europa a fost la început mai restrâns desemnând nordul mediteranean și centrul continentului extinzându-se, către sfârșitul antichității, asupra Peninsulei Scandinave iar în E până la râul Tanais-Don și mai târziu spre coamele pleșuve ale munților Urali. De totdeauna teritoriul carpato-pontic s-a aflat în Europa. Prin originea, existența și creația sa poporul român a fost și este o statornică componentă europeană.

Condiții care ies din câmpul subiectului de față, au făcut ca popoarele europene, și respectiv zone ale continentului, să cunoască ritmuri diferite de dezvoltare, cu o ascendență vestică.

Dar interese economice, culturale, politice au menținut contacte între aceste mari și mici colectivități umane, este drept cu desfășurări neuniforme. Civilizația europeană nu poate fi atribuită unui singur popor, ea este rezultatul contribuției tuturor acestor popoare, după cum civilizația românească nu aparține unei singure provincii locuite de români ci întregului neam.

Există o sincronizare între procesul intern și cel continental. Când factorii locali economici, politico-militari, spirituali sunt mai puternici crește și prestigiul blocului statal românesc în realitatea europeană și chiar dincolo de limitele acesteia. S-au creat, pe un fond general, constant, pulsații în afirmarea mai complexă a contribuției românești, fenomen întâlnit și la alte popoare.

* Comunicarea susținută la Sesiunea omagială organizată de Episcopia Dunării de Jos, Galați, 16–17 august, 1995.

¹ Ana Caragiale, Vasile Breban, *Mic dicționar al limbii române*, București, 1974, p. 247, Vasile Breban, *Dicționar al limbii române contemporane*, București, 1980, p. 192, Grad Dictionnaire Universel du XIXe siecle, Paris, XV, p. 1127.

Deceniile de la sfârșitul sec. al XVII-lea și începutul veacului următor se constituie într-o perioadă favorabilă stării de progres economic și spiritual a românilor și de interes sporit româno-european.

Factorul determinant a fost situația în care se aflau atunci cele trei țări carpatine. Fiecare dintre ele și toate laolaltă înregistrau stadii noi generate de raporturi reciproce interromânești și altele încheiate cu puternicele state imperiale din vecinătate. De asemenea dincolo de SE și de Centrul Europei continua să se recepționeze demersul românesc de către mari formațiuni statale: Imperiul Habsburgic, Anglia, statele italice inclusiv Vaticanul, Olanda, Franța ș.a.²

Angajarea acestor state europene în Chestiunea Orientală și în cadrul acesteia în politica spațiului carpato-pontic a sporit capacitatea de afirmare a românilor. A fost un proces de reciprocitate, înțeles și dezvoltat de factorii politici de la București.

Domnia lui Constantin Brâncoveanu desfășurată timp de peste 26 de ani se înfățișează nu numai ca o continuare a politicii lui Șerban Cantacuzino ci și ca o sinteză de veche lucrare românească³. Este drept că și alți voievozi militaseră pentru unirea eforturilor țărilor române, pentru alcătuirea unui front ostășesc românesc în fața unor primejdii comune, pentru sprijinirea ortodoxiei, trăsături ce se regăsesc, în bună măsură și la sfârșitul sec. al XVII-lea dar amploarea și semnificația acestora le individualizează din plin. Au contribuit acum componente esențiale de natură economică, politică, spirituală dintre care reținem câteva: producția meșteșugărească transilvană, de exemplu, a rezistat ofensivei mărfurilor manufacturiere imperiale grație pieței de desfacere extracarpatină. Țara Românească a susținut relațiile cu Transilvania, dar și cu alte mari centre europene, datorită realităților economice interne bazate pe tradiționale ocupații. orașele valahe au primit rodul muncii a zeci de branșe și ramuri meșteșugărești. La București, de exemplu, în domnia lui Constantin Brâncoveanu au lucrat peste 100 meșteșuguri și servicii de prestații⁴. Negotul purta produsele românești la Viena, Lipsca, Veneția, Moscova, nu mai vorbim de Istanbul, Bursa, Smirna, Raguza ș.a. Sistemul financiar s-a adaptat celui practicat în Europa vremii. Constantin Brâncoveanu, care a fost un bun gospodar al marelui său domeniu, s-a dovedit și un bun dirigitor al economiei moderne a Țării Românești⁵. De aici o ușoară ascendență a capitalei sale București, fapt ilustrat și de actele vremii. Dacă în sec. al XVI-lea grămăticii Curții, localnici, foloseau formula „minunata cetate a Bucureștilor” la sfârșitul sec. al XVII-lea oameni simpli din Transilvania slăveau reședința voievodului sau o consemnau cu admirație. Pe un Octoih din 1706 doi săteni din Boziaș, localitate pe Târnave, notau că au adus cartea aceea „din Țara Românească, din vestitul oraș adică București”⁶. Un Apostol de Buzău, tipărit în 1704 a poposit, tot dincolo de munți, fiind procurat „tocmai în orașul Bucureștilor”⁷.

² Paul Cernovodeanu, *Economy and society in the Romanian countries in the 17th and mid – 18th, centuries, in „Economic History”, Bucharest, 1994, p. 75–76.*

³ Ștefan Ionescu, Panait I. Panait, Constantin Vodă Brâncoveanu, București, 1969, p. 419.

⁴ Panait I. Panait, *Orașul București în timpul domniei lui Constantin Vodă Brâncoveanu, în „București”, XI, București, 1992, p. 46–67.*

⁵ Iolanda Țighiliu, *Domeniul lui Constantin Brâncoveanu, în volumul „Constantin Brâncoveanu”, București, 1989, p. 74–94.*

⁶ Ioana Cristache – Panait, *Carte, artă și istorie în Transilvania secolului al XVIII-lea. Un capitol al difuzării culturii brâncovenesti, în „SCIA”, Artă Plastică, tom. 36, 1989, p. 42.*

⁷ Ibidem.

Se apreciază la cca. 17.000 – cifră minimă – numărul ostașilor și oamenilor simpli din Țara Românească care au cunoscut nemijlocit satele și orașele moldave – inclusiv Galațiul, cu prilejul transporturilor de alimente, materiale de construcții, mână de lucru impuse de Imperiul Otoman lui Vodă Brâncoveanu⁸.

Dacă erau frecvente grupuri boierești băjănite în una sau alta din țări⁹ la sfârșitul sec. al XVII-lea și începutul veacului XVIII au fost angajate loturi mari de oameni de diferite stări sociale care au constatat direct că și moldovenii, că și valahii sau cei mulți din Transilvania au același grai, aceeași sfântă credință, aceleași obiceiuri, necazuri și bucurii. Ne găsim în stadiul în care dovada unității românești depășește pagina cărturarilor cronicari, afirmația creației populare, acțiunea grupurilor transhumanților și ale negustorilor care străbăteau cărările oficiale și pe cele, mai multe, neoficiale ale Carpaților.

Ideea unității de origine a tuturor românilor a dobândit dimensiuni neatinse prin două filoane: larga difuzare a adevărului perceput direct de toate categoriile sociale și în al doilea rând prin abordarea științifică, modernă a acestei probleme. Meritul incontestabil revine stolnicului Constantin Cantacuzino care a preluat de la Grigore Ureche și Miron Costin misiunea de a dezlega originea românilor, indiferent de teritorii în care ei viețuiesc.

Răspunzându-i contelui Luigi Marsigli, ostaș și erudit om de cultură preocupat de elaborarea operei „Danubius pannonic-mysies...” pentru care apelase și la unele informații din partea stolnicului. Acesta îi răspundea „trebuie timp și osteneală mare; care lucru îl fac eu după puteri pe românește, pentru a elucida mai bine analele acestei provincii; dar până acum nu e gata”¹⁰. Rezultatul așternut în Istoria Țării Românești „însă rumâni, nu înțeleg numai cestia de aici ce si din Ardeal, carii încă și mai neaoși sunt, moldovenii...”¹¹ a fost obținut în urma unui epuizant efort științific bazat pe studiul izvoarelor primare.

Pe bună dreptate Nicolae Iorga aprecia că stolnicul Cantacuzino „e un occidental care scrie cum scriu apusenii și uneori îi întrece în metodele întrebuintate”¹².

Fără a-i știrbi cu nimic prestigiul, învățatul Constantin Cantacuzino, produs al instrucției de început făcută în țară, apoi la Academia Patriarhiei din Constantinopol, al Universității din Padova nu este un singuratic în spiritualitatea românească contemporană lui¹³. Că este corifeul al gândirii românești, al umanismului românesc, un renaștător danubian, un model și un diriguitor al spiritualității noastre, o dovedesc mărturiile de tot felul. Grație lui spiritualitatea din Țara Românească a devenit o forță recunoscută departe de hotarele pământului nostru.

Ea a emanat din activitatea câtorva centre care au fost: Curtea Domnească, Biserica Ortodoxă Română, Academia Domnească, unele familii nobiliare, marile mănăstiri valahe.

⁸ Panait I. Panait, Moldova în politica lui Constantin Vodă Brâncoveanu, în „Anuarul Muzeului județean”, Vaslui, II, 1980, p. 305.

⁹ Nicolae Stoicescu, Un aspect al relațiilor politice dintre Țara Românească și Moldova în secolele XVI–XVII. Mutarea dregătorilor dintr-o țară în alta în „An. Inst. Ist. și Arh. „A. D. Xenopol”, Iași, XI, 1974, p. 252.

¹⁰ Ștefan Ionescu, Epoca brâncovenească, Cluj-Napoca, 1981, p. 147.

¹¹ Constantin Cantacuzino, Istoria Țării Românești, în „Cronicari munteni”, ed. M. Gregorian, București, 1961, I, p. 52.

¹² Nicolae Iorga, Istoria literaturii românești, București, 1929, I, p. 111, unde stolnicul este numit „podoabă al culturii românești”.

¹³ Virgil Cândea, Stolnicul între contemporani, București, 1971, p. 111, Radu Ștefan Ciobanu, Pe urmele stolnicului Constantin Cantacuzino, București, 1982, p. 59, s.u.

Două dintre aceste componente au fost dirijate direct de Stolnic; cancelaria Curții și Academia Sf. Sava, la cea de a treia; anume Mitropolia Ungrovlahiei. Constantin Cantacuzino a fost o personalitate unanim și permanent agreată. Una dintre cele mai puternice componente ale vieții de Curte este cea spirituală exprimată prin cărțurari erudiți, cunoscători temeinici ai limbilor vechi și moderne, scriitori, în rândul cărora se încolonează și trei din cei patru fii ai Voievodului, profesori, pictori, medici, actori, muzicanți ș.a. Curtea Domnească din București este un excepțional centru de cultură, cu largi ecouri în spațiul românesc și în cel ortodox oriental. Mentorul suprem a fost „Io Constantin Basarab Brâncoveanu voievod”.

Marele cărțurar al cărui chip este trecut în fresca personalităților Universității padovane, a aplicat unor realități indigene metode întâlnite în lungile-i al călătorii care au vizat mai întâi capitalele otomanilor și apoi lumea Europei Occidentale și centrale. Documentele scrise îl consemnează la Edirne și Istanbul, Veneția și Padova, Köln, Viena, Varșovia, Cracovia. Călătorise de asemenea în toate cele trei Țări Române, la Iași fiind prezent de mai multe ori. Nu a fost un simplu peregrin ci un cercetător în accepțiunea cea mai fidelă. Dovadă stă marea sa bibliotecă alcătuită din peste 2000 de cărți și manuscrise și chiar aprecierile unor contemporani. Pe un manuscris ce cuprinde Călătoria în China a vel spătarului Nicolae Măilescu, amic de fapt cu Stolnicul, păstrat la Mănăstirea Radu Vodă din București se poate citi notarea: „S-a scris cea de față cu mâna lui Mihail din Bizanț, după porunca prea înțeleptului și vestitului slăvitului stolnic domnul domn Constandin faimosul Cantacuzin, în domneasca mănăstire a Sf. Treimi...”¹⁴. A fost un cărțurar, un mare exeget pentru limba greacă, dar și un pragmatic în domeniul politic, diplomatic. Cum lui i-a revenit rolul de dascăl al orfanului Constantin fecior al postelnicului Papa din Brâncoveni, cunoștințele și gândirea lui s-au transmis, de fapt, pe un teren fertil, nepotului după soră. Când în octombrie 1688 tronul Basarabilor revine descendentului lui Matei din Brâncoveni, noul domn era un om cult, capabil să înțeleagă mesajul vieții spirituale. Era cunoscător al limbilor greacă și latină și manifesta un profund atașament pentru slova scrisă. Contribuise deja la tragerea primului lot de exemplare a „Bibliei” în calitate nu numai de ispravnic ci și de aducător de lexicoane, de alte lucrări utile¹⁵. Mai târziu, în 1708, va pune să se dăltuiască pe frontispiciul sălii speciale de la Hurez cuvintele „Biblioteca de hrană dorită sufletului, această casă a cărților îmbie spre înțeleaptă îmbelșugare”¹⁶.

Conjugarea capacităților de excepție ale voievodului și ale mentorului său a dus la conturarea laturei cele mai luminoase din zorii modernismului românesc. Nu este vorba numai de un Stil, „stilul brâncovenesc”, ci de un program generos de ridicare a spiritualității naționale spre dimensiunile popoarelor cele mai avansate de atunci. Cum avem a face cu un început nu putem transpune și nu putem găsi la București situații aidoma cu cele de la Curtea Regelui Soare sau chiar la Palatul dogilor din celebra piață a orașului Lagunei pe care știm că tânărul spudeu l-a vizitat în anii 1667–1668. După cum nu putem decât compara starea cancelariei domnești, a culturii în general, găsită de Șerban Cantacuzino în 1678 cu ceea ce sfârșitul de veac va lăsa în orașul de reședință, și nu numai aici. Constantin Brâncoveanu nu a fost un mântuitor de spadă, deși de la el au rămas cele mai multe săbii domnești, a fost un conducător spiritual, pe gândire și

¹⁴ Hurmuzaki, Documente, XIV, 1, p. 304.

¹⁵ Ștefan Ionescu, *op. cit.*, p. 138.

¹⁶ Florentin Popescu, *Ctitorii brâncovenesti*, București, 1976, p. 52.

faptă cărturărească brodând diplomația la nivel european, mesajul național, actul politic românesc și peste toate acestea apărarea bisericii ortodoxe de la noi și de aiurea. Poate fi socotit cel mai mare proteguitor și păzitor al bisericii străbune asaltată, în condițiile de atunci, de primejdii mult mai mari, mai perfide, decât acelea cu care s-a confruntat Moldova lui Ștefan cel Mare.

Suntem convinși că Vodă Brâncoveanu nu și-ar fi putut înfăptui menirea dacă nu ar fi beneficiat de o adevărată mișcare culturală în care naționalul și europenismul s-au contopit într-un curent specific românesc. Meritul domnitorului a constatat în sprijinirea și completarea c personalități cunoscute pe plan european a acestui fenomen¹⁷. Forța spiritualității Curții voievodale s-a bazat atât pe protagoniști români formați la proaspăta Academie bucureșteană, la centrul academic din Fanar și în alte universități europene cât și pe savanți străini și oameni de cultură invitați și găzduiți să-și profeseze cunoștințele ca magistri, predicatori, medici, diplomați, preceptori pentru generațiile în formare, grămăticici și traducători ș.a.

Analizând structura cancelariei domnești, organizată și condusă o bună bucată de timp de stolnic, reținem prezența florentinului Anton Maria del Chiaro, secretar domnesc și răspunzător de corespondența în limbile latină și italiană, Nicola de Porta, fost secretar al lui Jacob Collyer, ambasadorul Olandei la Istanbul, adus la Iași și apoi la București, Nicolae de Wolf pentru limba latină, medicul conte Bartolomeo Ferrari pentru limba germană, clucerul Afenduli pentru turcă, tătară, greacă, Andreas Wolf, Peter Griener, românii David și Teodor Corbea, fii popei din Schei Brașov pentru latină, slavă, greacă, Constantin Strâmbeanu, latină, italiană, Ioan Frâncul, autorul calendarelor și astroloagelor mult gustate de voievod, popa Nicolae, alți cunoscuți ai limbilor polonă, maghiară, franceză, desigur engleză, ș.a. Numai menționarea acestora permite dimensionarea politicii Curții Domnești în vremea Brâncoveanului, care se prezintă ca o realitate continentală. Pepiniera zecilor de dieci, grămăticici, traducători a fost Academia Domnească începută de Șerban Cantacuzino și reorganizată de Constantin Brâncoveanu la nivelul cerințelor europene, așa cum constată și savantul Helladius¹⁸.

Cei mai mulți dintre profesorii Academiei au avut o dublă formație, cea asigurată de Academia Patriarhiei din cartierul Fanar și aceea însușită la universități occidentale¹⁹, de regulă italiene, în special Padova. Sevastos Kimenitul studiasse la Constantinopol cu Alexandru Mavrocordat și în Italia, dr. Ioan Comnen era produs al Academiei de pe Cornul de Aur, George Maiota, cretan cu studii la Roma și Veneția, era recomandat de prof. padovan N. Papadopol Comnen, dr. Pylarino nu numai medic al Curții ci și harnic diplomat este consemnat la Padova, Panait Sinopeus, fizician și matematician cu studii în Italia, Ioan Avramios venit din Veneția, Ion Cariofil refugiat în urma unor conflicte ideologice din Istanbul, Marcu Cipru și Gh. Hipomenes din Trapezunt de formație constantinopolitană, Teofil Coridaleu fost spudeu al lui Cezaro Cremonini din Padova ș.a. Toți acești magistri la care se alăturau viitorul patriarh al Ierusalimului Hrisant Nottara, însoțitorul, în perioada de formare a lui Radu – Răducanu, cel de al doilea

¹⁷ Constantin Șerban, Constantin Vodă Brâncoveanu, București, 1969.

¹⁸ Ion Ionașcu, Învățământul superior din București și ideologia iluministă înainte de 1821 în „București”, VIII, București, 1971, p. 134.

¹⁹ Alexandru Duțu, Umaniștii români și cultura europeană, București, 1974, p. 111.

fecior al Stolnicului, la Padova, Celti (Paris)²⁰, patriarhul Dionisie, cărturar de frunte și în fine Atim Ivireanul au sporit actul de cultură românească și în același timp au contribuit la clarificarea unor dispute ivite în lumea ortodoxă.

Am greși dacă vorbind despre epoca brâncovenească am reține numai sprijinul material prin mari sume de bani, cereale, construcții, asigurat de Țara Românească marii biserici ortodoxe fără a reliefa aportul spiritual concretizat în slove scrise în limbile română, greacă, slavonă, arabă, ivireană, act patronat de mecenatul românesc.

Spiritualitatea Curții Domnești, a orașului de reședință, nu este efectul unui transplant vremelnic de potențe culturale străine. Este drept că această conjugare a eforturilor naționale cu aportul celor găzduiți, unii dintre ei rămași pentru veșnicie în Bucureștii ce-i adăpostise, a grăbit procesul de modernizare a societății noastre²¹. Au fost atunci intelectuali români precum Damaschin episcop de Râmnic și Buzău folosit și ca preceptor de stolnicul Cantacuzino pentru fiii săi Ștefan, viitorul domn și Radu-Răducanu, mitropolitul Teodosie din Vestem, un Matei Crețulescu, coleg al stolnicului al Padova, profesor al unei biblioteci cu cărți scoase în Europa în domeniile filozofiei, politicii, istoriei, vieții bisericești ș.a.²², Iordache Cantacuzino, fratele stolnicului, temeinic cunoscător al limbii grecești și diplomat de rang european, Mihai Cantacuzino om cult călătorit la Sf. Mormânt, în Sinai și Italia, și în fine feciorii lui Constantin Brâncoveanu. Voievodul nu a trimis pe nici-unul din cei 11 copii, dintre care 4 băieți, la universități străine atâta vreme cât se practica frecvent această modalitate de instrucție cu bursă domnească. Radu-Răducanu, Palade Damian, Gh. Damian, Andronache fiul lui Pascale vornicul, Gh. Hipomens, Antonie Stratigos, Stavros Malainis ș.a. sunt tineri care și-au făcut instrucția în Italia în perioada aceea.

O motivație ar fi prezența marilor magistri trăitori în orașul de reședință; mai întâi Stolnicul apoi Ieremia Cacavela devenit după plecarea de la București dascăl al lui Dimitrie Cantemir, Ghermanos fost mitropolit de Nyssis și director al Academiei din Fanar și succesul „prea înțeleptul nostru profesor Kir Sevastos”²³, cum îl apreciază un spudeu în 1683 pe cel născut în Kimene lângă Trapezunt, Ion Cariofil și el director la școala patriarhală și toți ceilalți. Spiritualitatea bucureșteană strângea atunci personalități de frunte ale științei și culturii europene, Constantin Brâncoveanu cunoștea destul de bine acest lucru și nu a greșit atâta vreme cât primii trei fii, Constantin, Ștefan și Radu se înfățișează ca oameni cu vastă cultură, fapt constatat de membrii soliei lordului Paget, și de rafinatul diplomat insular cu prilejul șederii lor la București, în 1702²⁴. Ei pot fi considerați produșii de seamă ai umanismului brâncovenesc, posesori ai unei viziuni noi asupra omului și naturii, a raporturilor dintre individ și societate care se cultivau liber la Academia de la Sf. Sava, a relației dintre național și european²⁵.

²⁰ Radu Ștefan Ciobanu, *op. cit.*, p. 175.

²¹ P. P. Panaitescu, *Începuturile și biruința scrisului românesc*, București, 1965, p. 102.

²² Corneliu Dima Drăgan, *Biblioteci umaniste românești*, București, 1974, p. 11.

²³ Ștefan Ionescu, *op. cit.*, p. 150, nota 58.

²⁴ Paul I. Cernovodeanu, *Contacte de ordin științific și cultural între intelectualitatea engleză și cărturari din Țara Românească și Moldova, în a doua jumătate a secolului al XVII-lea și primele decenii ale celui de al XVIII-lea*, în „Studii”, tom, 23, 1970, 4.

²⁵ Ion Ionașcu, *Începuturile Academiei Domnești din București în „Materiale de istoric și muzecografie”*, IV, București, 1966, p. 20–23.

Tragedia din 15 august 1714, depășește cu mult durerea unei nobile familii voievodale preluată imediat de întregul popor român, dovadă fiind „Plângerea” ce a circulat pretutindeni. Ea a anunțat brutal stoparea și chiar prăbușirea unui proces național pentru un veac. Pe parcursul anilor 1714–1716 floarea culturii românești a fost strivită sau pulverizată de imperiul bolnav otoman și de acoliții lui. Au dispărut corifeii politici, mecenai ai spiritualității, fapt ce s-a răsfrânt asupra programului național de modernitate. Regimul fanariot, cu toate strădaniile depuse de unii istorici de a-i retușa fața, apare ca o etapă de reflux, de regres, de întârziere a dezvoltării societății românești. Nu putem face abstracție și de unele realizări. Acestea rămân însă palide în comparație cu ceea ce ar fi fost în măsură să realizeze neamul român împovărat o sută de ani de trei regimuri tot atât de odioase: otoman, habsburgic și apoi țarist. Ieșirea din această nemeritată soartă va rămâne o cheazășie permanentă, a spiritualității, inclusiv a bisericii noastre străbune aflată în primele rânduri ale acelor care au militat pentru afirmarea națiunii române.

SUMMARY

National and European Features in the Spirituality of the Princely Court of Constantin Basarab Brâncoveanu

The long and fruitful reign of Constantin Brâncovcanu (1688–1714) marked a second stage in the development of the existence of Bucharest and of the Wallachian people in general, conferring this epoch a strong trend of progress, towards modernity. It can be asserted that, from the moment of his enthronement, and in spite of all vicissitudes, due to him, the Romanian Society surpassed the mediaeval heritage, adapting itself to new European relationships and norms of life.